

กฎหมายเกี่ยวกับการทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม Laws Regarding Insurance Against Damages Arising from the Practice of Architecture

อรรถศาสตร์ ชัยประสิทธิ์^{1*} และสัณยุพพงศ์ ลิ่มประเสริฐ²

Attasart Chaiprasit^{1*} and Sanyapong Limpraseart²

^{1*}นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

²อาจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{1*}Master Student of Laws Rangsit University

²Lecturer from the Faculty of Laws Rangsit University

*Corresponding Author Email: attasart.c64@rsu.ac.th

Received: 16 October 2025 Revised: 29 October 2025 Accepted: 4 November 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม 2. เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม 3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของต่างประเทศ เปรียบเทียบกับประเทศไทย และ 4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดให้มีมาตรการในการประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการประกันภัยภาคบังคับ 1.2) การกำหนดมูลค่าหรือวงเงินในการจัดทำประกันภัยภาคบังคับในความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม 1.3) การกำหนดระยะเวลาคุ้มครองในการทำประกันภัยภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม 2) เปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า กฎหมายของประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่ ซึ่งถือเป็นช่องว่างทางกฎหมายเพราะการลงโทษด้านจรรยาบรรณวิชาชีพแม้จะเป็นการจำกัดสิทธิหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพก็ตาม ประเทศอังกฤษ พระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน ค.ศ. 2006 (Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG) ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และกฎหมายประกันภัยฝรั่งเศสของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในกฎหมายต่างประเทศได้กำหนดให้มีมาตรการที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย โดยนำระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้ในการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในบางกรณี การนำระบบประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันความเสียหายเช่นนี้นั้น 3) การบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในงานบริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้างจัดทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพของตนเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่อยู่ในฐานะ

เดียวกัน มีความเสี่ยงภัยที่ไม่แน่นอนเดียวกัน และเป็นมาตรการที่มีลักษณะโอนความรับผิดชอบหรือโอนความเสียหายและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น เพื่อช่วยในการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามแต่จะตกลงกันนั้น และ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย 4.1) ปัญหากฎหมายการกำหนดให้มีมาตรการในการประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการประกันภัยภาคบังคับ โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำประกันภัยในความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม 4.2) ปัญหากฎหมายการกำหนดมูลค่าหรือวงเงินในการจัดทำประกันภัยภาคบังคับในความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มาตรา 50/1 เพิ่มเติมการกำหนดวงเงินประกันภัยภาคบังคับ และ 4.3) ปัญหากฎหมายการกำหนดระยะเวลาคุ้มครองในการทำประกันภัยภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ให้ครอบคลุมถึงเรื่องการทำกำหนดระยะเวลา

คำสำคัญ: กฎหมายประกันภัย, ประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพ, ประกันภัยความเสียหาย

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the legal problems concerning insurance for damages arising from the practice of the architectural profession 2. to compare Thai laws with foreign laws specifically those of England, the Federal Republic of Germany, and the French Republic regarding insurance for damages resulting from the practice of the architectural profession 3. to analyze the legal issues related to insurance for damages arising from the practice of the architectural profession in foreign countries in comparison with Thailand and 4. to propose recommendations for legal amendments concerning insurance for damages caused by the practice of the architectural profession. This research is qualitative in nature and employs a documentary research method, reviewing relevant literature and documents. The collected information is then analyzed using content analysis. The research findings revealed that The legal issues concerning insurance for damages arising from the practice of architecture include 1.1) The establishment of measures requiring licensed architects to obtain compulsory professional liability insurance 1.2) The determination of the value or coverage limit of such compulsory insurance for damages resulting from architectural practice and 1.3) The specification of the coverage period applicable to compulsory insurance for architects 2) A comparison between Thai law and foreign laws reveals that Thai legislation still contains shortcomings, which constitute legal gaps, particularly because professional disciplinary sanctions even though they impose restrictions or suspension of the right to practice are insufficient. In contrast, the laws of England, the Berliner Architekten -und Baukammergesetz (ABKG) of 2006 of the Federal Republic of Germany and French insurance law provide measures aimed at compensating injured parties. These foreign laws introduce compulsory insurance systems in certain circumstances related to

the provision of architectural services. The adoption of such insurance mechanisms serves as a guarantee for remedying damages 3) Requiring architects who supervise construction management and administration to obtain insurance for damages arising from their professional practice is a measure that functions as a collective arrangement among individuals in the same professional position, who share similar and uncertain risks. This measure operates as a mechanism for transferring liability or transferring risks and losses to another party, in order to mitigate damages as mutually agreed upon and 4) Recommendations for amending the law concerning insurance for damages arising from the practice of architecture include 4.1) Addressing the legal issue of establishing measures requiring licensed architects to obtain compulsory insurance by amending the Architect Act B.E. 2543 (2000) to prescribe criteria for mandatory insurance covering liability to third parties who suffer damage resulting from architectural practice 4.2) Addressing the legal issue regarding the determination of the insured value or coverage limit for compulsory professional liability insurance by amending the Architect Act B.E. 2543 (2000), Section 50/1, to include provisions specifying the compulsory insurance coverage limit and 4.3) Addressing the legal issue concerning the determination of the coverage period for compulsory insurance required of architects by amending the Architect Act B.E. 2543 (2000) to include provisions relating to the duration of coverage.

Keywords: Insurance Law, Professional Indemnity Insurance, Damage Insurance

บทนำ

ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม (Architects) หรือสถาปนิก คือ ผู้ออกแบบอาคารอันหลากหลายให้มีความสวยงาม รวมทั้งให้เกิดความสอดคล้องกับทั้งสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และกฎหมาย เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านศิลปะและทางเทคนิคผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยคำนึงถึงเรื่องประโยชน์ใช้สอยกับความประหยัดเป็นหลักทั้งในเรื่องของราคาค่าก่อสร้างรวมทั้งการตอบสนองความต้องการของผู้อาศัยและผู้ใช้อาคาร โดยสถาปนิกจะเป็นผู้ออกแบบทำงานตามขั้นตอนพร้อมกำหนดเวลาของผลงานต่าง ๆ ร่วมกับวิศวกรก่อสร้างและนักเขียนแบบ งานทุกชิ้นที่ได้รับมอบหมายจะต้องแก้ไขแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่างานนั้นเป็นอย่างไร เป้าหมายอันสูงสุดคือทำงานชิ้นนั้นให้สำเร็จลุล่วงตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งสถาปนิกเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีความรับผิดชอบสูง เพราะไม่ได้มีแค่หน้าที่ออกแบบอาคารหรือควบคุมงานก่อสร้างให้ได้ตามที่ลูกค้าต้องการเท่านั้น แต่สิ่งที่สถาปนิกออกแบบไปคือความรับผิดชอบ หากเกิดความผิดพลาดขึ้นในอนาคตบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบสถาปนิก (โอชกร ภาคสุวรรณ, 2555) โดยผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมถือเป็นผู้ใช้วิชาชีพในการศึกษาโครงการออกแบบ บริหารและอำนวยการก่อสร้าง ตรวจสอบและให้คำปรึกษาโดยเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่พบการทำงานที่ผิดพลาดบกพร่องได้เช่นกัน กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้ประกอบการวิชาชีพได้รับออกแบบอาคารหรือที่พักอาศัย เมื่อนำมาก่อสร้างจริงแล้วอาจเกิดปัญหาในการใช้งานว่าไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ว่าจ้างหรือใช้งานไม่ได้ตามที่ตกลงไว้ จึงต้องมีการแก้ไขแบบและแก้ไขงานก่อสร้างหลายครั้ง ส่งผลให้ผู้ว่าจ้างต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

จำนวนมากโดยไม่จำเป็น ซึ่งหากในการออกแบบทางสถาปัตยกรรมนั้น เป็นการออกแบบผิดพลาดในส่วนของโครงสร้างอาคารแล้ว เกิดความเสียหายขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้เข้าใช้บริการในอาคารดังกล่าวได้ (พรทวี หนูพรหม, 2555) จะเห็นได้ว่าปัจจุบันการก่อสร้างอาคารมีวิวัฒนาการในรูปแบบเรื่อยมา ขนาดใหญ่ขึ้นสวยงามขึ้น ดังนั้นความผิดพลาดจากการทำงานลักษณะดังกล่าวหากเกิดขึ้นก็ย่อมที่จะทำให้เกิดความเสียหายได้มากเช่นกัน ซึ่งเป็นธรรมดาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อสร้างนี้ เช่น ผู้รับเหมา วิศวกร และสถาปนิก ก็จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการก่อสร้าง การซ่อมแซม การดัดแปลง การรื้อถอน หรือการเคลื่อนย้ายอาคาร ควรต้องเป็นผู้ดำเนินการทำประกันภัยภาคบังคับ เพื่อป้องกันผลเสียอันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอก อันเป็นหน้าที่ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้นจะต้องพึงระวัง โดยการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมส่วนมากจะเป็นการลงทุนที่สูง และเมื่อมีความเสียหายต่าง ๆ เกิดขึ้นแล้วผู้ที่ได้รับความเสียหายจะเรียกร้องค่าเสียหายที่มีจำนวนที่สูงมาก จนเกินความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ๆ ได้ (ไพจิตร บุญญพันธุ์, 2558)

โดยเมื่อค่าเสียหายเกินกว่าความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมจะชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายก็อาจทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดใช้ค่าเสียหายได้ จึงควรที่จะมีมาตรการในการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาอย่างรวดเร็ว และไม่ต้องดำเนินคดีทางศาลแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เนื่องจากการเรียกร้องค่าเสียหายโดยใช้สิทธิทางศาลนั้น ก่อให้เกิดภาระแก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้ต้องเสียหายหลายประการ เช่น ต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ค่าทนายความ ต้องเสียเวลาในการดำเนินคดีค่อนข้างยาวนาน การพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามมาตรา 84/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่เป็นฝ่ายกล่าวอ้างจะต้องเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากเพราะเหตุผลและข้อเท็จจริงในการพิสูจน์ความผิดนั้นมักจะอยู่ที่ฝ่ายจำเลยหรือผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นส่วนมาก ทำให้การดำเนินการโดยใช้สิทธิทางศาลอาจไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการที่ตกเป็นผู้เสียหายเท่าที่ควร โดยในหลายประเทศ เช่น อังกฤษ เยอรมนี และฝรั่งเศส มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมต้องทำประกันภัยภาคบังคับ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากความผิดพลาดหรือประมาทเลินเล่อในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มี การออกกฎหมายเฉพาะเจาะจงในด้านนี้ แต่ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อละเมิด อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้เพียงกว้าง ๆ และไม่เน้นความคุ้มครองด้านนี้โดยเฉพาะ ส่งผลให้การพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพเป็นเรื่องยาก เนื่องจากต้องให้ผู้เสียหายพิสูจน์ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพได้กระทำการผิดพลาดอย่างประมาท โดยเฉพาะในเรื่องของการกำหนดค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนก็ยังเป็นปัญหา เนื่องจากความเสียหายที่เกี่ยวกับชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินเป็นเรื่องที่ยากจะคำนวณเป็นราคาเงินได้อย่างเหมาะสม และเมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 จะเห็นว่ากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีประสิทธิภาพและมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด หากการประกอบวิชาชีพไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานแล้วผู้ได้รับใบอนุญาตอาจถูกจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ เช่น ถูกพักใช้ใบอนุญาตตามเวลาที่กำหนด หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต ต้องรับโทษทางอาญา หรือต้องชดใช้ค่าเสียหายเนื่องจากผิดสัญญาหรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากการทำละเมิดก็ได้ แต่การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่สามารถช่วยให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการ

ประกอบวิชาชีพนั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม อีกทั้งยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ช่วยจัดการกับความเสียหายแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาบันคุ้มครองคนในการถูกฟ้องดำเนินคดีให้รับผิดชอบจากการให้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาด

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากการที่กฎหมายของประเทศไทยยังไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับอย่างชัดเจน จึงควรศึกษาเพื่อหามาตรการทางกฎหมายมาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยที่การประกันภัยถือเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่ต้องอยู่ในฐานะเสี่ยงภัยอันไม่แน่นอนที่มีลักษณะเดียวกัน และเป็นมาตรการที่มีลักษณะโอนความรับผิดชอบหรือความเสี่ยงภัยและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น (The Risk and Loss may be Transferred) หรือช่วยบรรเทาภาระความรับผิดชอบในความสูญเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไปยังบุคคลอื่นเฉลี่ยมากน้อยตามแต่จะไดตกลงกัน นอกจากนี้ การมีมาตรการประกันภัยภาคบังคับยังช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย ทำให้บุคคลที่ได้รับความเสียหายมีหลักประกันในความปลอดภัย และช่วยให้ผู้รับบริการวิชาชีพมีความมั่นใจว่าเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว ผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการชดเชยได้อย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง จึงเห็นได้ว่ามาตรการเรื่องการประกันภัยสามารถนำมาใช้จัดการกับปัญหาความเสียหายที่เกิดจากการประกอบวิชาชีพสถาบันคุ้มครองคนดังกล่าวมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาบันคุ้มครอง
2. เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาบันคุ้มครอง
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาบันคุ้มครองของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาบันคุ้มครอง

การบททวนวรรณกรรม

1. การประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพ

การประกันภัยความรับผิดจากวิชาชีพ (Professional Liability Insurance) เป็นการประกันภัยที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบอาชีพ เนื่องจากช่วยคุ้มครองในกรณีที่เกิดความเสียหายหรือความผิดพลาดในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งเดิมมักจำกัดอยู่ในกลุ่มวิชาชีพที่เผชิญความเสี่ยงสูง เช่น นักกฎหมาย แพทย์ วิศวกร สถาปนิก และนักบัญชี แต่ในปัจจุบันได้มีการขยายความคุ้มครองไปยังอาชีพอื่น ๆ เช่น ผู้ให้คำปรึกษา ตัวแทนขายอสังหาริมทรัพย์ ครู นักออกแบบ และบริษัทต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยหากเกิดอุบัติเหตุหรือความผิดพลาด บริษัทประกันจะรับภาระทางการเงินและให้คำแนะนำในกระบวนการฟ้องร้อง ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพได้รับการคุ้มครองและสนับสนุนในกรณีที่เกิดข้อพิพาท (Enright, W. I. B, 1996) โดยประเภทของความคุ้มครองการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสถาบันคุ้มครองแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ การประกันภัยในระบบสมัครใจ ซึ่งเป็นสัญญาที่ผู้ประกอบการเลือกเข้าทำเพื่อโอนความเสี่ยงภัยในความรับผิดตามกฎหมายให้แก่ผู้รับประกันภัย แต่เนื่องจากความเสี่ยงนี้มีน้อยและเป็นการเฉลี่ยร่วมกันจึงเป็นเรื่องยากที่จะเกิดขึ้นจริง ; การ

ประกันภัยในระบบบังคับ ซึ่งเป็นการบังคับตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น การประกันภัยอาคาร การตรวจสอบอาคาร และวิชาชีพบัญชี รวมถึงการประกันวินาศภัยและประกันภัยค่าจ้างซึ่งครอบคลุมความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อบุคคลภายนอกในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน โดยทั้งหมดนี้เป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองและลดความเสี่ยงทางกฎหมายและการเงินในวิชาชีพสถาปัตยกรรม (พจนมัลย์ สุภรณ์โพธิ์, 2567)

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

จากการศึกษากฎหมายการประกันภัยความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบว่า กฎหมายเหล่านี้มีการกำหนดข้อบังคับและบังคับใช้เป็นธรรมเพื่อป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอกจากความประมาทเลินเล่อของสถาปนิก ในขณะที่กฎหมายประเทศไทยยังไม่มีกำหนดให้จัดทำประกันภัยภาคบังคับสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ซึ่งอาจส่งผลให้ความเสียหายของบุคคลภายนอกไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอและทันเวลาที่เมื่อเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่มีการควบคุมและบังคับใช้อย่างเข้มงวดมากขึ้น โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบกฎหมายการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

ประเทศ	กฎหมาย	การประกันภัยภาคบังคับ
1) ประเทศไทย	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ - พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 - กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549	- กฎหมายของประเทศไทยมิได้บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมต้องทำประกันภัยภาคบังคับ จะเป็นเพียงความสมัครใจเอง และไม่มีมาตรการหรือบทลงโทษในกรณีกระทำความผิดจรรยาบรรณแล้วต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น
2) ประเทศอังกฤษ	- พระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 - ประมวลจริยธรรม (Code of Conduct 2010)	- ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องทำประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพโดยบังคับ เพื่อเป็นหลักประกันความเสียหายต้องรับผิดชอบที่เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และหากผู้ใดไม่มีการประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่เพียงพอ ถือว่าเป็นการกระทำความผิดจริยธรรมวิชาชีพ และไม่อาจจะทำในนามบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจะต้องไม่รับทำงานด้านสถาปัตยกรรม โดยปราศจากการทำประกันภัย อีกทั้งประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพที่นายจ้างจัดหานั้นเพียงพอและเหมาะสม รวมไปถึงจัดการการประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการทำงานของตนเอง
3) รัฐเบอร์ลิน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	- พระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน ค.ศ. 2006 - ประมวลจริยธรรมวิชาชีพสถาปัตยกรรมแห่งรัฐเบอร์ลิน	- ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมจะต้องทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพ โดยจำนวนเงินจำกัดความรับผิดขั้นต่ำของผู้ทำประกันแต่ละราย คือ 1,500,000 ยูโร และวงเงินจำกัดความรับผิดกรณีบาดเจ็บต่อร่างกาย ความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียทางการเงิน คือ 250,000 ยูโร และการชดเชยค่าเสียหาย

		สูงสุดจะต้องมีมูลค่าอย่างน้อย 2 เท่าของวงเงินประกันภัยชั้นต่ำที่ผู้รับประกันภัยกำหนด อีกทั้งสัญญาประกันภัยจะต้องกำหนดให้มีความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยหรือการใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปีหลังจากการสิ้นสุดของสัญญาประกันภัย
4) สาธารณรัฐฝรั่งเศส	- ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส - ประมวลกฎหมายประกันภัยฝรั่งเศส	- กำหนดให้สถาปนิกจะต้องอยู่ภายใต้ระบบการประกันภัยภาคบังคับ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการชดเชยเยียวยาได้ทันที โดยต้องทำประกันภัยก่อนเริ่มทำการ และประกันภัยจะมีผลบังคับนับตั้งแต่วันที่ส่งมอบงาน และสิ้นสุดเมื่อครบระยะเวลา 10 ปี นับแต่วันที่ส่งมอบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. แหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศไทย และต่างประเทศ แบ่งเป็น 1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 2) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 3) กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 4) Architect Act 1997 5) Berliner Architekten- und Baukammergesetz (ABKG) และ 6) Assurance Décennale

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ จากเอกสารที่สำคัญโดยใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ตามแนวทางของ Scott (2006)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เป็นการวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายแม่บทและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในบริบทของการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมทั้งปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของไทยเพื่อโยกไปสู่การศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของประเทศไทย โดยจะมีเนื้อหาครอบคลุมการบังคับใช้กฎหมายของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่นำมาเปรียบเทียบในการศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

1.1 การกำหนดให้มีมาตรการในการประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการประกันภัยภาคบังคับจากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้สถาปนิกทำประกันภัยความรับผิดชอบจากการประกอบวิชาชีพ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมรองรับผิดในความเสียหายและรับผิดชอบทางจรรยาบรรณตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ถือเป็นความยุ่งยากในการเยียวยาผู้เสียหายต้องไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายต่อศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ความรับผิดเพื่อละเมิด) ซึ่งสร้างความยุ่งยากและใช้ระยะเวลานาน ผู้วิจัยเห็นว่าการทำประกันภัยความรับผิดชอบภาคบังคับเป็นสิ่งจำเป็นเพราะสามารถชดเชยและเยียวยาความเสียหายได้อย่างทันท่วงทีและลดขั้นตอนยุ่งยาก แม้จะมีข้อจำกัดเรื่องวงเงินความรับผิด ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมต้องจัดทำประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับเช่นเดียวกันกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.2 การกำหนดมูลค่าหรือวงเงินในการจัดทำประกันภัยภาคบังคับในความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมจากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีมาตรการในการกำหนดวงเงินจากการประกอบวิชาชีพของสถาปัตยกรรมโดยยึดถือเอาจากมูลค่าของการก่อสร้างต่อโครงการ ซึ่งการกำหนดวงเงินเอาประกันภัยภาคบังคับนั้นเป็นกลไกสำคัญในการปกป้องผู้บริโภคและรักษาสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยถือเป็นการสร้างหลักประกันทางการเงินให้ความมั่นใจแก่เจ้าของงานและบุคคลภายนอกว่า หากเกิดความเสียหายร้ายแรงถึงแก่ชีวิตและทรัพย์สินจากความผิดพลาดในการออกแบบหรือควบคุมงาน จะมีเงินชดเชยความเสียหายอย่างแน่นอน และกำหนดให้วงเงินประกันภัยแปรผันตามมูลค่าของโครงการก่อสร้าง โดยโครงการที่มีมูลค่าสูง วงเงินประกันภัยก็จะสูงตามไปด้วย เพื่อป้องกันความเสี่ยงของงานสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ ประกอบกับการมีประกันภัยภาคบังคับทำให้สถาปนิกตระหนักถึงความรับผิดชอบและเพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน และบริษัทประกันภัยจะเข้าร่วมประเมินความเสี่ยงและอาจเรียกร้องให้สถาปนิกปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพที่เข้มงวด ดังนั้นการดำเนินการนี้จะทำให้หลักเกณฑ์ในการทำประกันภัยภาคบังคับมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสาธารณชนมากยิ่งขึ้น

1.3 การกำหนดระยะเวลาคุ้มครองในการทำประกันภัยภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม จากการศึกษพบว่า การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้วย่อมเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจะได้รับชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้นอย่างแน่นอนโดยที่ไม่ต้องเสียเวลาในการดำเนินการฟ้องร้องเอาจากผู้รับประกันภัย เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบภาคบังคับนี้เป็นการชดเชยค่าเสียหายโดยไม่ต้องเสียเวลาพิสูจน์ความผิดก่อนจึงจะได้รับค่าเสียหาย และไม่ตัดสิทธิหรือยกเลิกความรับผิดชอบในทางละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายยังมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดได้ตามปกติด้วย ซึ่งในประเทศไทยควรที่จะกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองของการทำประกันภัยเอาไว้อย่างชัดเจน เพื่อกำหนดระยะเวลาคุ้มครองขั้นต่ำของกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบทางวิชาชีพ (Professional

Indemnity Insurance) ของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม และเพื่อสร้างหลักประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกจากความผิดพลาด หรือความประมาทเลินเล่อในการออกแบบและควบคุมงาน

2. เปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายของประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งถือเป็นช่องว่างทางกฎหมาย เพราะการลงโทษด้านจรรยาบรรณวิชาชีพแม้จะเป็นการจำกัดสิทธิหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพก็ตาม แต่เป็นเพียงการลงโทษในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ลงโทษแล้วผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมก็สามารถกลับมาใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามเดิม และยังไม่มีการทบทวนหรือทบทวนโทษในกรณีผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมกระทำผิดจรรยาบรรณแล้วต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการใช้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดบกพร่องในประเทศไทยนั้น ผู้เสียหายจะต้องเรียกร้องโดยใช้วิธีการทางศาลเท่านั้น ซึ่งไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายและมีระยะเวลาที่ล่าช้าและสิ้นเปลือง เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศในเรื่องการทำประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบว่าได้มีการนำมาตรการในเรื่องการประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันในการเยียวยาความเสียหายให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพ โดยบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมและให้บริการทางวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรมแล้วจะต้องมีการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ทุกคน โดยรัฐได้ตราข้อกำหนดเช่นว่านี้ไว้ในกฎหมายที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นทั้ง 3 ประเทศ คือพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 (Architect Act 1997) ของประเทศอังกฤษ พระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน ค.ศ. 2006 (Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG) ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และกฎหมายประกันภัยฝรั่งเศสของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในกฎหมายต่างประเทศได้กำหนดให้มีมาตรการที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย โดยนาระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้ในการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในบางกรณี การนำระบบประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันความเสียหายเช่นว่านั้น อาจช่วยลดภาระการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้เสียหายที่ต้องดำเนินการทางศาลแล้ว ยังช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหาย รวดเร็ว ทันที และใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริง รวมถึงยังช่วยสร้างความมั่นใจและกระจายความเสี่ยงในการทำงานหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น

3. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า การบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในงานบริหารและอำนวยการก่อสร้างจัดทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพของตนเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่อยู่ในฐานะเดียวกัน มีความเสี่ยงภัยที่ไม่แน่นอนเดียวกัน และเป็นมาตรการที่มีลักษณะโอนความรับผิดหรือโอนความเสียหายและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น เพื่อช่วยในการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามแต่จะตกลงกันนั้น ดังนั้น การประกันภัยจึงถือเป็นมาตรการที่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและช่วยบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อบรรเทาและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. เสนอนแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

4.1 ปัญหากฎหมายการกำหนดให้มีมาตรการในการประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการประกันภัยภาคบังคับ โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำประกันภัยในความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ดังนี้

“มาตรา 50 ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกระดับต้องจัดให้มีการทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพเป็นประกันภัยภาคบังคับ เพื่อกู้คุ้มครองความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นความประมาทเลินเล่อ หรือความผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ตามใบอนุญาต

การทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึงระดับใบอนุญาต และรายได้ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และให้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสภาสถาปนิกมาพิจารณาประกอบด้วย

ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก”

4.2 ปัญหากฎหมายการกำหนดมูลค่าหรือวงเงินในการจัดทำประกันภัยภาคบังคับในความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มาตรา 50/1 เพิ่มเติมการกำหนดวงเงินประกันภัยภาคบังคับ ดังนี้

“มาตรา 50/1 ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพภาคบังคับเพื่อกู้คุ้มครองความเสียหายตามมาตรา 50 ต้องมีจำนวนเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำต่อโครงการหรือต่อปี โดยขึ้นอยู่กับประเภทของใบอนุญาต

(1) ระดับภาคีสถาปนิก ในโครงการตามระดับและขนาดที่กำหนดในกฎกระทรวงควบคุมอาคารต้องกำหนดให้มีวงเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 500,000 บาท

(2) ระดับสามัญสถาปนิก ในโครงการทั่วไปทุกขนาดรวมถึงโครงการขนาดใหญ่ต้องกำหนดให้มีวงเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท

(3) ระดับวุฒิสถาปนิก ในโครงการที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูงเป็นพิเศษต้องกำหนดให้มีวงเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 5,000,000 บาท

ในกรณีที่มูลค่าโครงการก่อสร้างที่มีมูลค่าเกินกว่าห้าสิบล้านบาทขึ้นไปให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ โดยมีวงเงินเอาประกันภัยเพิ่มเติมจากวงเงินขั้นต่ำตามวรรคแรกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละหนึ่งของมูลค่าโครงการ แต่เมื่อรวมกับวงเงินขั้นต่ำแล้วต้องไม่เกินห้าสิบล้านบาท”

หลักการสำคัญที่ผู้วิจัยเสนอต่อมา คือการกำหนดมาตรการลงโทษ สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ฝ่าฝืนไม่จัดทำประกันภัยความรับผิดชอบจากการประกอบวิชาชีพภาคบังคับ เพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับและสามารถยับยั้งการกระทำ ความผิดได้ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มาตรา 72/1 ในการเพิ่มเติมบทกำหนดลงโทษดังนี้

“มาตรา 72/1 ผู้ฝ่าฝืนมาตรา 50 ไม่ดำเนินการจัดทำ หรือไม่รักษาไว้ซึ่งประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพภาค บังคับต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และอาจถูกพิจารณาโทษทางวินัยตาม มาตรา 51 และมาตรา 52 หรือถูกพิจารณา พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี”

4.3 ปัญหากฎหมายการกำหนดระยะเวลาคุ้มครองในการทำประกันภัยภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ให้ครอบคลุมถึงเรื่องการกำหนดระยะเวลาดังนี้

“มาตรา 50/2 ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่รับผิดชอบโครงการก่อสร้างอาคารประเภทที่กฎหมาย กำหนดให้ต้องมีประกันภัยภาคบังคับ จะต้องจัดให้มีกรรมธรรมที่มีระยะเวลาเอาประกันภัย อย่างน้อยหนึ่งปี โดยต้องครอบคลุม ตลอดระยะเวลาของสัญญาจ้าง และต้องมีการต่ออายุอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีการออกใบรับรองการก่อสร้างแล้วเสร็จของ โครงการนั้น

เพื่อรองรับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบงาน และการสิ้นสุดระยะเวลาเอาประกันภัย ตามปกติให้กำหนดให้กรรมธรรมประกันภัยภาคบังคับทุกฉบับ ต้องมีระยะเวลาคุ้มครองความรับผิดชอบไปอีกเป็นระยะเวลาขั้นต่ำห้า ปี นับจากวันที่มีการออกใบรับรองการก่อสร้างแล้วเสร็จ หรือวันที่ผู้ว่าจ้างเข้าใช้อาคารแล้วแต่วันใดจะเกิดหลังสุด

ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากการชำรุดบกพร่องที่มีผลต่อความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างหลัก หรือความปลอดภัย ในชีวิตให้ระยะเวลาคุ้มครองความรับผิดชอบขยายออกไปเป็นระยะเวลาสิบปี นับจากวันที่มีการออกใบรับรองการก่อสร้างแล้วเสร็จ”

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม พบว่า ผลการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้วิจัย สามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

1.1 การกำหนดให้มีมาตรการในการประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการประกันภัยภาคบังคับ จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้สถาปนิกทำประกันภัยความรับผิดชอบจากการประกอบวิชาชีพ ซึ่งผู้ ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมองรับผิดในความเสียหายและรับผิดชอบทางจรรยาบรรณตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ถือเป็นความยุ่งยากในการเยียวยาผู้เสียหายต้องไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายต่อศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ความรับผิดเพื่อละเมิด) ซึ่งสร้างความยุ่งยากและใช้เวลานาน ผู้วิจัยเห็นว่าการทำประกันภัยความรับผิดชอบภาคบังคับเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะสามารถชดเชยและเยียวยาความเสียหายได้อย่างทันท่วงทีและลดขั้นตอนยุ่งยาก แม้จะมีข้อจำกัดเรื่องวงเงินความรับผิด ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ต้องจัดทำประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับเช่นเดียวกันกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.2 การกำหนดมูลค่าหรือวงเงินในการจัดทำประกันภัยภาคบังคับในความเสี่ยงจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมจากการศึกษาพบว่า กฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีมาตรการในการกำหนดวงเงินจากการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกโดยยึดถือเอาจากมูลค่าของการก่อสร้างต่อโครงการ ซึ่งการกำหนดวงเงินเอาประกันภัยภาคบังคับนั้นเป็นกลไกสำคัญในการปกป้องผู้บริโภคและรักษาสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยถือเป็นการสร้างหลักประกันทางการเงินให้ความมั่นใจแก่เจ้าของงานและบุคคลภายนอกว่า หากเกิดความเสียหายร้ายแรงถึงแก่ชีวิตและทรัพย์สินจากความผิดพลาดในการออกแบบหรือควบคุมงาน จะมีเงินชดเชยความเสียหายอย่างแน่นอน และกำหนดให้วงเงินประกันภัยแปรผันตามมูลค่าของโครงการก่อสร้าง โดยโครงการที่มีมูลค่าสูง วงเงินประกันภัยก็จะสูงตามไปด้วย เพื่อป้องกันความเสี่ยงของงานสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ ประกอบกับการมีประกันภัยภาคบังคับทำให้สถาปนิกตระหนักถึงความรับผิดชอบและเพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน และบริษัทประกันภัยจะเข้ามาประเมินความเสี่ยงและอาจเรียกร้องให้สถาปนิกปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพที่เข้มงวด ดังนั้นการดำเนินการนี้จะทำให้หลักเกณฑ์ในการทำประกันภัยภาคบังคับมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสาธารณชนมากยิ่งขึ้น

1.3 การกำหนดระยะเวลาคุ้มครองในการทำประกันภัยภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม จากการศึกษพบว่า การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นแล้วย่อมเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจะได้รับชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้นอย่างแน่นอนโดยไม่ต้องเสียเวลาในการดำเนินการฟ้องร้องเอาจากผู้รับประกันภัย เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบบังคับนี้เป็นการชดเชยค่าเสียหายโดยไม่ต้องเสียเวลาพิสูจน์ความผิดก่อนจึงจะได้รับค่าเสียหาย และไม่ตัดสิทธิหรือยกเลิกความรับผิดชอบในทางละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายยังมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดได้ตามปกติด้วย ซึ่งในประเทศไทยควรที่จะกำหนดระยะเวลาในการคุ้มครองของการทำประกันภัยเอาไว้อย่างชัดเจน เพื่อกำหนดระยะเวลาคุ้มครองขั้นต่ำของกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และเพื่อสร้างหลักประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกจากความผิดพลาด หรือความประมาทเลินเล่อในการออกแบบและควบคุมงาน

2. เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เกี่ยวกับการประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม พบว่ากฎหมายของประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งถือเป็นช่องว่างทางกฎหมายเพราะการลงโทษด้านจรรยาบรรณวิชาชีพแม้จะเป็นการจำกัดสิทธิหรือตัดสิทธิในการประกอบวิชาชีพก็ตาม แต่เป็นเพียงการลงโทษในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น หากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ลงโทษแล้วผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมก็สามารถกลับมาใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามเดิม และยังไม่มีการหรือบทลงโทษในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมกระทำผิดจรรยาบรรณแล้วต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้น การเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการใช้บริการวิชาชีพที่ผิดพลาดบกพร่องในประเทศไทยนั้นผู้เสียหายจะต้องเรียกร้องโดยใช้วิธีการทางศาลเท่านั้น ซึ่งไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายและมีระยะเวลาที่ล่าช้าและสิ้นเปลือง เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศในเรื่องการทำประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบว่าได้มีการนำมาตรการในเรื่องการประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันในการเยียวยาความเสียหายให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพ โดยบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมและให้บริการทางวิชาชีพด้านสถาปัตยกรรม

แล้วจะต้องมีการทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Indemnity Insurance) ทุกคน โดยรัฐได้ตราข้อกำหนดเช่นว่านี้ไว้ในกฎหมายที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของทั้ง 3 ประเทศ คือพระราชบัญญัติสถาปนิก ค.ศ. 1997 (Architect Act 1997) ของประเทศอังกฤษ พระราชบัญญัติสถาปนิกและสมาคมก่อสร้างแห่งเบอร์ลิน ค.ศ. 2006 (Berliner Architekten-und Baukammergesetz : ABKG) ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และกฎหมายประกันภัยฝรั่งเศสของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในกฎหมายต่างประเทศได้กำหนดให้มีมาตรการที่มุ่งเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย โดยนำระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้ในการให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในบางกรณี การนำระบบประกันภัยมาใช้เป็นหลักประกันความเสียหายเช่นว่านั้น อาจช่วยลดภาระการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้เสียหายที่ต้องดำเนินการทางศาลแล้ว ยังช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหาย รวดเร็ว ทันที และใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริง รวมถึงยังช่วยสร้างความมั่นใจและกระจายความเสี่ยงในการทำงานหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย พบว่า การบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในงานบริหารและอำนวยการก่อสร้างจัดทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพของตนเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่อยู่ในฐานะเดียวกัน มีความเสี่ยงภัยที่ไม่แน่นอนเดียวกัน และเป็นมาตรการที่มีลักษณะโอนความรับผิดหรือโอนความเสียหายและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น เพื่อช่วยในการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามแต่จะตกลงกันนั้น ดังนั้น การประกันภัยจึงถือเป็นมาตรการที่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและช่วยบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อบรรเทาและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

4.1 ปัญหากฎหมายการกำหนดให้มีมาตรการในการประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในการประกันภัยภาคบังคับ โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำประกันภัยในความรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ดังนี้

“มาตรา 50 ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทุกระดับต้องจัดให้มีการทำประกันภัยความรับผิดต่อวิชาชีพเป็นประกันภัยภาคบังคับ เพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นความประมาทเลินเล่อ หรือความผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ตามใบอนุญาต

การทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึงระดับใบอนุญาต และรายได้ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และให้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสภาสถาปนิกมาพิจารณาประกอบด้วย

ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาสถาปนิก”

4.2 ปัญหากฎหมายการกำหนดมูลค่าหรือวงเงินในการจัดทำประกันภัยภาคบังคับในความเสี่ยงจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มาตรา 50/1 เพิ่มเติมการกำหนดวงเงินประกันภัยภาคบังคับ ดังนี้

“มาตรา 50/1 ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพภาคบังคับเพื่อคุ้มครองความเสียหายตามมาตรา 50 ต้องมีจำนวนเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำต่อโครงการหรือต่อปี โดยขึ้นอยู่กับประเภทของใบอนุญาต

(1) ระดับภาคีสถาปนิก ในโครงการตามระดับและขนาดที่กำหนดในกฎกระทรวงควบคุมอาคารต้องกำหนดให้มีวงเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 500,000 บาท

(2) ระดับสามัญสถาปนิก ในโครงการทั่วไปทุกขนาดรวมถึงโครงการขนาดใหญ่ต้องกำหนดให้มีวงเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท

(3) ระดับวุฒิสถาปนิก ในโครงการที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูงเป็นพิเศษต้องกำหนดให้มีวงเงินเอาประกันภัยขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 5,000,000 บาท

ในกรณีที่มูลค่าโครงการก่อสร้างที่มีมูลค่าเกินกว่าห้าสิบล้านบาทขึ้นไปให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ โดยวงเงินเอาประกันภัยเพิ่มเติมจากวงเงินขั้นต่ำตามวรรคแรกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละหนึ่งของมูลค่าโครงการ แต่เมื่อรวมกับวงเงินขั้นต่ำแล้วต้องไม่เกินห้าสิบล้านบาท”

หลักการสำคัญที่ผู้วิจัยเสนอต่อมา คือการกำหนดมาตรการลงโทษ สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ฝ่าฝืนไม่จัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพภาคบังคับ เพื่อให้กฎหมายมีสภาพบังคับและสามารถยับยั้งการกระทำ ความผิดได้ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 มาตรา 72/1 ในการเพิ่มเติมบทกำหนดลงโทษดังนี้

“มาตรา 72/1 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 50 ไม่ดำเนินการจัดทำ หรือไม่รักษาไว้ซึ่งประกันภัยความรับผิดชอบต่อวิชาชีพภาคบังคับต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และอาจถูกพิจารณาโทษทางวินัยตามมาตรา 51 และมาตรา 52 หรือถูกพิจารณา พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี”

4.3 ปัญหากฎหมายการกำหนดระยะเวลาคุ้มครองในการทำประกันภัยภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 ให้ครอบคลุมถึงเรื่องการกำหนดระยะเวลา ดังนี้

“มาตรา 50/2 ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่รับผิดชอบโครงการก่อสร้างอาคารประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีประกันภัยภาคบังคับ จะต้องจัดให้มีกรรมธรรม์ที่มีระยะเวลาเอาประกันภัย อย่างน้อยหนึ่งปี โดยต้องครอบคลุมตลอดระยะเวลาของสัญญาจ้าง และต้องมีการต่ออายุอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะมีการออกใบรับรองการก่อสร้างแล้วเสร็จของโครงการนั้น

เพื่อรองรับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบงาน และการสิ้นสุดระยะเวลาเอาประกันภัยตามปกติให้กำหนดให้กรรมธรรม์ประกันภัยภาคบังคับทุกฉบับ ต้องมีระยะเวลาคุ้มครองความรับผิดชอบต่อไปอีกเป็นระยะเวลาขั้นต่ำห้าปี นับจากวันที่มีการออกใบรับรองการก่อสร้างแล้วเสร็จ หรือวันที่ผู้ว่าจ้างเข้าใช้อาคารแล้วแต่ว่าวันใดจะเกิดหลังสุด

ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากการชำรุดบกพร่องที่มีผลต่อความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างหลัก หรือความปลอดภัยในชีวิตให้ระยะเวลาคุ้มครองความรับผิดชอบออกไปเป็นระยะเวลาสิบปี นับจากวันที่มีการออกใบรับรองการก่อสร้างแล้วเสร็จ”

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

กฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้นปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 และกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 ยังมีช่องว่างและไม่ครอบคลุม โดยไม่มีกำหนดให้สถาปนิกทำประกันภัยภาคบังคับและไม่มีการกำหนดวงเงินประกันที่เหมาะสม ส่งผลให้ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็วและเพียงพอ นอกจากนี้กฎหมายยังไม่กำหนดระยะเวลาคุ้มครองหลังการส่งมอบงาน ซึ่งอาจทำให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม ดังนั้นควรแก้ไขพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 โดยกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมต้องจัดทำประกันภัยภาคบังคับตามระดับความซับซ้อนของโครงการและมูลค่าของงาน พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาคุ้มครองอย่างน้อย 5 ปี หลังการส่งมอบงาน และในกรณีความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยให้ขยายเป็น 10 ปี รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษในกรณีฝ่าฝืน รวมถึงการกำหนดวงเงินประกันขั้นต่ำตามมูลค่าของโครงการ เพื่อให้ระบบกฎหมายไทยมีความครอบคลุมและสามารถเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Gibson, J., and Pritchard, R. (2019) และ Smith, L., Johnson, M., and Lee, K. (2021) พบว่า การบังคับใช้ประกันภัยภาคบังคับและการกำหนดระยะเวลาคุ้มครองที่ชัดเจน มีผลต่อการลดความเสี่ยงทางกฎหมายและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพสถาปัตยกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า การกำหนดวงเงินประกันขั้นต่ำตามมูลค่าของโครงการเป็นแนวทางที่ช่วยให้แน่ใจว่าผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศในยุโรปและอเมริกาใช้เป็นมาตรฐาน ดังนั้น การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการทำประกันภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย ควรมีการบูรณาการแนวทางเหล่านี้ เพื่อสร้างความครอบคลุมและความเป็นธรรมในระบบกฎหมาย รวมถึงการเพิ่มบทลงโทษในกรณีฝ่าฝืน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและลดการละเลยการประกันภัย ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงในวิชาชีพและเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในบริการด้านสถาปัตยกรรม

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

1. ทุนประกัน จำนวนทุนประกันตามระดับงานและมูลค่าของโครงการ เช่น โครงการขนาดใหญ่หรือมีความเสี่ยงสูงจะต้องมีมูลค่าเอาประกันที่สูงขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
2. ระยะเวลาคุ้มครอง กำหนดระยะเวลาคุ้มครองอย่างน้อย 5 ปี หลังส่งมอบงาน และขยายเป็น 10 ปี ในกรณีความเสียหายด้านความปลอดภัย
3. ข้อกำหนดเพิ่มเติม ระบุรายละเอียดความคุ้มครองและเงื่อนไขในกรมธรรม์อย่างชัดเจน และเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรจัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและข้อกำหนดของการทำประกันภัยภาคบังคับให้แก่สถาปนิกและผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อสร้างความเข้าใจและปลูกฝังแนวคิดความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยและความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพอย่างแพร่หลาย

1.2 ควรส่งเสริมให้สภาสถาปนิก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ดำเนินการร่างแนวทางและกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองด้านประกันภัยภาคบังคับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและตัวแปรที่ส่งผลแนวปฏิบัติด้านประกันภัยของประเทศที่มีระบบเข้มงวดในแถบเอเชียที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อหาแนวทางและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

2.2 ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยการทดลองใช้มาตรการบังคับประกันภัยในกลุ่มตัวอย่างของสถาปนิกและบริษัทรับเหมาก่อสร้าง เพื่อประเมินความเป็นไปได้และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจริงในการบังคับใช้กฎหมายใหม่

เอกสารอ้างอิง

- พจนมาลย์ สุภรณ์ไพจิต. (2567). การส่งเสริมการทำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจโดยเทคนิคการเรียนรู้ของเครื่อง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*, 13(1), 37-49.
- พรทวี หนูพรหม. (2555). กรณีรับผิดทางบุกรุกต่อบุคคลภายนอกอาคารกรณีการประกอบวิชาชีพผลิตผลในการก่อสร้าง: ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรโยธาและสถาปนิก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพจิตร ปุณณพันธ์. (2558). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดและหลักกฎหมายลักษณะละเมิด. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- โอชกร ภาคสุวรรณ. (2555). อย่างเป็นสถาปนิก. *Asian Creative Architecture, Art and Design (ACAAD)*, 3(1), 13-18.
- Enright, W. I. B. (1996). *Professional indemnity insurance law*. London: Sweet and Maxwell.
- Gibson, J., and Pritchard, R. (2019). Building insurance and liability: An international comparison. *Journal of Construction Law and Management*, 15(2), 45-60.
- Scott, J. (2006). *Documentary Research*. California: SAGE Publications Ltd.
- Smith, L., Johnson, M., and Lee, K. (2021). Legal frameworks and liability insurance in architecture: Lessons from the United States. *International Journal of Law in Construction*, 19(4), 312-329.